

کتابخانه عمومی عراق
وزارت فرهنگ و تفریح و ارشاد
وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه
تألیف: محمد علی شمس (۱۹)

دیوانی بنه و ششکان

عبدالرزاق بیمار

کونمارای عیدان
روزاوه فی رۆشنبیری و ادب آگهیاندن
دهنگای رۆشنبیری و ادب دکر دینده دهی کوردی
نهمیهی شیعیر ۱۹۰

دیوانی بنه وشه کان

عبدالرزاقه بیجاره

نهم کۆمهله ههلبهسته

★ ههلبژاردیهکی سهریبری بهرهمی شیعره گانه که له ماوه کات و شوینی جیا جیادا دانراون و هیچیان هی نهمرو نین بویه دوور نییه ههر به چاوی کهله پوور سههیران بکهه و چاپ و بلاوکردنموهشیان نهمونده دلم خوشنه کات وهگو نهموی به کیک نهمرهیهکی خوی بیینن به لکو ههر بهو شتیهیه که بهرهمیگن و به کوردی نووسراون ، نهمر له رووی هونمرششموه نرخ و تامیکیان پتوه بن نهمه خویندمواران دهیزانن و به خهی نهمان دهگرتیموه .

★ شتیک که له گوتی خوی نهیهته بازارهوه لهوانیه بازاری سارد بن و نهمونده سهرنجی دلداراتی خوی رانه کیشیت ، و نهم کۆمهلهیمش که دیتته بازاری نهمه بهوه ، لهوه دلتیام شیعره گان نهمونده سهرسهختو کهللهمره قن بن نهم ناکمون ، یان ههر هیچ نهم بن خویان به بن نهم نهم نهم . با نهم جارمیش وهگو دۆراندن و لرووخانی هملو دهمرهته گانی تری چاپ و بلاوکردنموه یان بیت له ماوهی ۲۰ ، ۲۰ سالدا . با بنانین چۆن دمبیت ؟

بیمار

بهغدا - ۱۹۸۰/۳/۱۱

لاکھی بيمار !

نہم کومہلہ شیمہ ، بہ لای منہوہ . وہک چہپکھ کولیکی
 راکو سکالایان لہ دہم وروومت نہباری ، لہ داپشتن و کیشو
 ماہنگ ، جۆرہ بہرہیہ کیان تیادا بہدی نہکری . . بہلام وہک
 دمرنہ کموت دادو بیتاد لہ دہست دیلو زیندان نہکن ،
 ہوارگیان تنگہبہرہ ، ناوہ ہواہی ہلخزینیان پر تہپوتۆزہ ،
 پیناوییان پتوہ دیارہ ، نہلئی پیرسینہوہو پین چاودیری بوون .
 تاکہ وا دیارہ تو چہپست کردوون ، لہ تاریکی دا فریت داون .
 جا نئمہ بہ توبال کچ دا نمدہی ، نارہزووی خۆتہ ، بہلام رہنگو
 بۆی ہونراوہ کانتی زۆر نالۆزاندوہ . . گہشی لہبہریریون !

جا ، من لہ مہلبہندی نہپولۆوہ گولبہندی ہونراو نہبہستم
 ہتر نہنیمہ بہرخۆ ، داواہی بہرہللاکردنی نئم دامساوانہ نہکم !
 وہ زۆر بہ تاسو کولہوہ تکاتان لی نہکم ، لہم دہست بہسہری بہ
 پر زۆرداری بہ ، بہ ہمرچی چۆنچ پین . . رزگاریان کھی ، بہشکم
 لہ پهلوی بۆی سہرہلداوی دوارۆوی بہرہتانوہ تۆلہی
 دیوانی جوانسہرگی رہنگینان « بکنہوہ ، ئیتر چاومان
 چاومریی بہرہی ہونرتانہو . .

ہمر بۆین بۆ . .

برائان
 نیحسان فوناد

۱۹۷۱-۹-۲۳

له نامه کېدا ...

● له سر څاره زووی پر له تاسه ی خوم خواستی خوت
مهشتو غوزاریکی ووردو له سرخو وینووم کرد به باخچه
دلگیرو ره گینه که تا ، به راستی و دوور له هه موو روالمت و
فیه یه یی سه زاره کی و خاثرانه ، له رووی بیرو چونی
ده ست پې کردن و بابهت و دریژه پیدان و دهر برین و کوتای
پې هینانی هه لېسته کانا به هره و سلیقه ی هونه رهنه ندانه یان
تیا به خت کراوه ، نه و بابهت و واقعی یانه ی که سرنجی نیوه یان
راکش او ه شایانی نه و نه که له سر هر کومه لیک له و
هه لېسته نه ، یان بگره له سر هر یه کیک له وانه ، پیاو
چهن تیبینی و سرنجی کی پیوست دهر بریت ، نه که به م
کورت و کویری به و به شیوه یه کی گشتی له چهن دیر یکی
نامه کېدا هه لس و که وتیک بکه ین .

● خوتندنه وه و تیکه یشتنی بیرو مه به ستی هه لېسته کان نه وه
زور باش نه سله یتنی که به تواناوه ریچکه و ریپازی
قوتابخانه ی واقعیت گرتوه له دانانی هه لېسته ، واقعیه تی
نوئی به هره و ئیشتراکیت ، نه و قوتابخانه نوئی به ی که
ماموستا (گوران) به ردی بناغهی داناوه و چهن چینکی
به ریشی له سر هه لېسته وه .

● وینه گرتنی نه و دیمه نه سامناک و سه مه رانه ی که زمانی
هه لېسته نیوه یان پژاندوه له زیانی سیاسی و کومه لایه تی و
دهر وونی نه م کومه لای نیمه دا ، له گهل پې داگرتن له
کاروباری بیرو باوه و یکی تاییه تی ناودار به گیانی پیشکوتن و

مرۆڤایه‌تی ؛ به‌و سامانی مه‌نجینه‌ی ووشه‌ی جوان جوانی
پێ له‌ موسیقای کوردی به‌تی (که به‌ راستی دیوانه‌که‌ له‌م
دووده‌ ئیجگار بریقه‌دارو به‌ ووشه‌یه) .. شتیکی زۆر به
نرخ و پیروژه .

براتان
کاکه‌ی فەلاح

۱۹۶۹-۸-۲۷

له .. مەمەوه

چەند رۆژيک لە مەو بەر گۆفاری (بەیان) م چەنگ کەوت ، کە شیعەرە کە تەم خویندەو « ئەسپی والی » خۆم پێنەگیرا ، هەتا بۆ جاری دووەم و سێیەمیش خویندەمەو . . . خویندەوێ ی بردمێه عالمیک کە عالمی منە - بەراستی - ، لەبەرئەو بە پێ دەستی خۆم بڕیارم دا کە ئەم چەند دێرەت بۆ بنووسم لە بریتی پیرۆزبایی ، ئەگەرچی ناتوانم بە هۆیانەو ئەوێ لە هەست و دەروونم دەری برم . وە ئەم هەموو (انفعالاتە) ی شیعەرە کە بۆی پەیدا کردم لە چوارچیوێ ئەم دێرانەدا بیخەمەروو !

تەنها ئەوێ زۆر دلی خوش کردم ، بروایتک بوو کە تۆ لە مەیدانی خۆت سستی نانۆینی و دواناکەویت ، ئەک دواناکەویت بەشکەم ناوەستی و بۆ پیشەوەش ئەچیت . ئەم شیعەرەت ئەم بڕواییەمی پتەوکردو چەسپاندی و پتر روونی کردەو لەبەر ئەوێ حەقی ئەوێم دایە خۆم کە بەم جۆرە پیرۆزباییت لی بکەم و هێشتا شتی نا لەم بابەتەت لی چاوەنوار بکەم ، چونکە ئەمە پتوییستی سەر شانمانە کە لەو مەیدانەدا تەکان بدەین و لە ریزەکانی باری بەر بەرەکانی و مل ملانی خەبات بکەین بە هیوای گۆڕینی باری ئەدەبە کەمان و هێنانەوێ بۆ سەر رێگا راستەقینە کە ی خۆی . . . لە بریتی پالە بەستانێ و کەلە کە کردن ، بۆ ئەوێ پیمان لە جیگاییک گیربکەین لەبەر دەرگای (تەویلە کە !!) .

ذؤرم بئ سهره كه (انسـجه)ى لوتمان ئالوزبووه ،
جـاوازي نه كهين له ناويتن بؤنى تهرسو گهـنى و بؤنى گول . . و
ئؤو زياتى راست ۱۴

هرچؤنچ بئ دلتنام : رۆژان و زهـبروزهـنگيان لوتمان راست
نه كه نه وه .

محمد مولود - مهـم

ههـولير ۲۴-۱۲-۱۹۶۹

بۆ : ئافرىتان

تا ووشە ھەن ئەگرى : روژباش
تا دىر ئەگرى ووشەى رەنگىن
ئەيكەم بە بەند : بە ھۆراوہ
پىش كەشت بى ھزار روژباش
ئەى پەرى : ئەى ئافرىتى باش
ئەى مەردى ژىن !

ئەم ژيانەم لا تەواوہ
كە لىئانى پىروژ ئەكەيت
بە دلداری و لاوانوہ ،
بە زەبەندى و سۆزى فرەت
ئەى فرشتەى پاك ، ئەى ئافرىت !

ئەى گولزارى گوڭ لە وىنەى
ئەستىرەى گەش ،
ئەى دلى گەرم ، ئەى چاوہ كەى

پَر هه نگوینی خوشه ویستی و
لاوانه وهی

ناسک ، بِن خهش !
ئهی رووناکی پیرو زهین و وورده کاری !
ئهی باسکی ئیش زان ، ئهی باوهش !

منی بِن بهش
له بهرام بهر گه وره بیتا
ئهی بۆ چاکه « ئه ناهیتا »
گولیکم بوو له م گولزاره
له درزی ئاسۆی ژيانما خۆی نیشان دام ،
نهرمه ئاوازی دلسۆزی
دلی به کول و پیروزی
که م بۆ لئ دام
که متر له ناو باوهشی نام .
• • • • •

له تینووه تی و بِن هیزما
کانی « ئه ناهیتا » ووشا .
له لاپه ره ی منالیا
ئازاریکی به تام نه خشا ،
ئهو ئافره ته ی دایکی ناو بوو و هه موو
ئافره تانی زه مین
هه لده گرم له توئی دلا

له ههستی به ئازار تهرېبوو

له ناو ئه سرین •

ئه ی ئافره تان ، دایکان ، خوشکان

ئه ی ئیوه گشت

ئه م گرو ئه و رووناکی یه ن

سه د په روانه به ره و مه نزل ی ئیوه یه ن

ئه سووتین ، خو ئه ده ن به کوشت !

ئه ی سه رچاوه ی راستی ی پیاو

دروستکه ری قاره مانان

ئیوه ن که ئه به خشن ژیان

به شاعیران •

وه ستایانی ووشه و پاشبه ند

• • • • •

تا دیر ئه گری ووشه ی ره نگین

به ندی هؤنراوه ی گولگولین

بو تو روژباش •• ووشه ی شیرین •

۱۹۶۱

بۆ:ماريلين

شوشەى گوللاو
پيالەى بەللوور
ملوانكەى ئەستىرەى ووردى
تيكەل بە ھەورى قزى خاو
كەلوپەلى كىژۆلەكەن ، وەكو ياقووت
بە لەشى رووت
چوۋە ناو ئاۋ
نەھاتەۋە ...
ھۆ كىژۆلە !
ھۆ • ھۆ • رووبار !
ھۆ كىژۆلە !! ...
ھۆ ماريلين !
سەردەمەكەت ئامىرتىكى سەوزو سوورە ،
چەرخى بە داۋى ئاورىشمو
كەۋانەى شەبەنگ پىچراۋە ،
ۋەستاكەى : ئەۋ ملەستوورە

که تبه گری پف دراوه ،
 ئاگاداره ،
 له ناو توین و چیشته خانه و
 قومارخانه و سه ماخانه
 تا بانک و ئیستگه ی پاسه کان
 تهخته بهندی کاره بایی و
 ئاسنه ندی نهۆم نهۆمه بهرزه کان
 تا ناو پیشکه و
 خه و گای به پاره و خۆرای
 شه قامه کان .. بهرمیله کان
 ئاگاداره ، گشت ده یینی
 چه رخی زه مان ده سووړینی
 چاکه کاره ، جامی و یسکی تو پرده کات
 خوشی خوینی خوین تاله کانی فرده کات
 هونه ریژو هونه رییشه و هونه ر دۆسته
 توپه گولی ناوقه دی توی له ناو مسته
 سه ما ده کا .. سه مای په پووله ی بن خشیپه
 چه خماخه ی مردن ده خاته
 دلی دوا ده ریانشینی
 خوین به کلپه ..
 توی خوش ده ویست
 که ده ی دی تو کابایتیکی

چېشتی ته مسیل باش لی ده نئی
 ۴ ده گری ۰۰ ماچی گهرم ده دهی ۰۰ پین ده کهنی
 هاوارد ده کهی ۰۰ سۆزی دهر وون ژیر پین ده نئی
 جرجی ژیان له ناو بوخچهی
 پۆدره و ناوازو مهی ده نئی
 له شولاری تو خه لاتی
 میگ فرین بوو ۰۰
 گیان و دل و گرژینه وهت
 ته مسیل و خه ونو سپهری
 لاو خه وین بوو
 بازار گهرمی پهرده پۆشی و فواندنه
 نه تو توئی و نه من منم
 کیشی هه لبهستی جووت دپری
 داواو هیتانه تیک ده شکئی
 با تیک نه شکئی
 با قوربانی (داواو هیتان) یان بی خوشکئی !

هو ماریلین !
 ۴ له ناو بانیوی پر گولاو و شیرو مهی دا
 کهنی سه وزو سوور له سنگ و مه م ئالاوه ۰۰
 له شی بوو که شووشه ی دایک
 ۰۰ باوهش کردوو

وەكو مالكت خەرمائەنى داوھ •
 تیشكەنە •• كۆی ئیزلای :
 رۆژنامە و فیلم و گرافارو
 فۆتوغرافى ھەللايساود •••
 كە گمى دەكرن
 باقە تیشكەنە ھەل دەفرینن
 بۆ ئاسمانى پەرى ی جوانى
 لەو سەر تا ئەو سەرى دنیا
 ھەل دەخەن •• لیکى ئیمەى بىن دەروژینن •

رووناكترین ناو : ماریلین
 بەرزى تا بەرزى گاکارین
 لەوسەر تا ئەو سەرى دنیا
 مووفەركى ژوور سەرى دنیا
 کاتىخ لە بانىۆ ھاتەدەر
 رووت وەك یاقووت
 تیر لەبەر ئاوتنە دانىشت
 دانىشت ، دانىشت
 لیکدائەوہى تۆزى لى نىشت
 بە ناو مالا گەرا •• ھەلچوو
 لەسەر چلى پۆپەى ئاسمان
 دانىشت دانىشت

تۆزی لئ نیشٹ
 رازی باوہ شیکی گرمی لا پہان بوو
 بوو کہ شووشه نه بوو .. کورپه و کورپه ی
 دایکی میهره بان بوو ..
 هه لچوو .. دانیشٹ ..
 لئی راکشا ، له ناو به فرا له شی هه تاو .
 شووشه ی گولاو
 پیاله ی به للوور
 ملوانکه ی ئه سیتیره ی ووردی
 تیکه ل به هه وری قژی خاو
 دهنگی کبی روو باریکه ..
 هو . هو هو هو ...
 هو کیژووله

۱۹۶۲ - ۱۹۷۴

ئیش

— ۱ —

كۆلمى نەرمى مندالەكەم
ماچ كىردو مال ئاوايىم كىرد
لە ئنە چاۋ كەژالەكەم
بە پەلە پەل ۰۰ بە دەس وىرد
دەپۆم بەرەۋ باغى ھىۋا
لە ھەۋرازو لە نشىۋا
دەپۆم و چاۋ دەپرەمە دوور
باغى ھىۋاى پىر گۈلى سوور
باغى ئانۇ پارەۋ پۆشاك
پارەى شىر بۆ مندالەكەم
جل و بەرگى ئنە دل پىر خەيالەكەم •

— ۲ —

رېڭا دەپىم
چاۋ لە ئاساننى دوور دەپىم

فرشته‌ی رهش عه‌بای بالی

به‌سهر پرده‌که داداوه ،

که‌سی لی ناپه‌ریتته‌وه !

— سهر نه‌وی که .. ئه‌ژتو داده

چمکیکی هه‌ل ده‌دریتته‌وه .

— ناته‌واوه ..

کی ده‌لی ئاسۆ گیراوه ؟

ئاسۆ دووره

به‌لام سووره

له خۆره‌وه پهری ی دۆستم

باسکی سپی راکیشاوه

پۆل پۆل کوتر

هه‌له‌فرینن

تیشك بۆ ئاسمانی رهش دینن

با قه‌لی رهش نه‌قرینن

کارژۆله‌که‌م .. له باوه‌شی دایکی دایه

ده‌بین له ده‌رگاوه بلیم :

» پر گوانانم شیره

بن ددانانم گیایه « .

— ۳ —

(باوه‌رنامه‌و ره‌ووشتی چاك ،

تكاکاریی پیرانی پاك)

همووی له ناو مقه ووايه ك
ده تيرمه نهو ديو دهر گای باغ
« باغی هیوام »

به لكو وه زیرو ده ستوپیی
به دلنه رمی ده پروانن لئی
به په نجهی ناز ، چاوی نارام
گه شه ده کا پرووی سكالام
به بېن وه لام ...

.. وا مایه وه ..

بالام چه ما .. چاوه پروانی نه پرایه وه .
.

١٨ برای دوا میز

گه وره ی به ریز ..

چاوه روانی ، تا به یانی

دوایی نه هات .. دوایی نه هات

وا بوو به شهو

دره نك داهات

ئیترا چاوتان ناچیتته خه و

له دهر گاتان ده دهن دهرگا

پیتان له ق ده که ن نارامگا

که ی نهو ساته بېن پروانی

کئین و کئین ؟!

دەستوپىن ئېن
رۇشەنبىرو ھەزارلى
گەلېن ، گەلى چاۋەروالى
ھەلھاتنى رۇڭيىكى گەش
رۆلەي ماتى دەس لە كۆشش •

دوكانه كهي مام حسين

بني با بچين ۰۰ بو ميواني
به هار شيوهي ناو دوكاني
مام حوسيني چاوگه شي پير
روو دلياو ساكارو ژير ،
كهوا كيسه ي بهر پشتيني دهرده هيني
لاره و لار خوي ديني و ده با
تا له بني قوولايي دا وورده ي پاره دهرده هيني
ده روايتنه دوكانه كهي
يان هيلانه ي پر ئارامي ژيانه كهي
بني ده فتر و قاسه و بار و بارخانه كهي .

وه كو ماستي ناو چيني ي شين
سه رتوي خاوين
كه له كويه په لك په لكه
سبي سبي وه كو هيلكه

خالقو حسين
 دهر وويكي وا ساويلكه .
 وهك سهوهي پر پونگي ئاودار
 گهلايتوي توبهري دار
 سه بهتعي پر له گوله باخ
 شه كره باوي و هموو شتي زادهي بهار
 دهسته و ديارى به فراو شاخ
 دلي من و دلي خالقو ناو دوكانى
 نهخشانووه ، به ساكارى و ميهره باني
 چه زده كا كتر ههر بهار بين
 بهر ههر بهري كردگار بين

۵۴ دهستي نه رمت
 بخهره ناو دهستي گهرم
 دلي گهرم
 بخهره ناو دلي نه رمت
 دل نه رمت رووبهرووي ويان
 كه بو خلكي بين دهكهن
 ههروه كو ئه و كيژوله يه
 روژانه كه ي له ناو دهس مام حسين دهني
 دهسكيك گولي لي وهرده گرتي ،
 كورپو گه بهك روبه ماستيك

بۆ بەرچایی و پیرە ژنی
 چەنگی گەلامیو دەکړی •
 ئەویش دیاریی منداڵەکان
 دەدا بە نان •
 خۆزگەم ژیان
 ھەر سەرچاوەی شادی ئەبوو
 ھەر ئارام و دادی ئەبوو
 بۆ ئەم خەڵکە •• ھەموو •• ھەموو •

برسیه تی و جوانی

مندائینه

زۆرم بۆ ووتن ۰۰ بۆ دواچار
چیرۆکم پێ نه ما ، ناچار
چیرۆکی (برسیه تی) ی هه‌زار
له‌ گه‌ن (جوانی) به‌سته‌رمانا
تیکه‌ن و پیکه‌ن و بێ بن
بۆتانی نه‌که‌م قسه‌چن !

★

(جوانی) کچیک بوو زۆر نازدار
که‌ جهاتایه له‌نجه‌ولار
چ شازاده‌و په‌ریزاده ،
چ په‌پوله‌ی باخی به‌هار
چ شه‌مالی به‌فری کو‌سار
ری یان نه‌نه‌که‌وته شوینی
جادووپی بالاو له‌نجه‌ولار

★

۴ (جوانی) كچيڭ بوو زور رهنگين
 كه بهاتايه گفتوگو
 چ شه کرو شیر ياخو ههنگوين
 شتي نايابی هيندو چين
 نه نه بوون به وينه ي قسه ي
 يان نايابی و خوشي چرپه ي ا

(جوانی) پيکه نيني گول بوو
 سه رتاپا له شي ناسکی
 جوش و گهرمو گورپی دل بوو
 شهنګه بی بسک و شابسکی
 وورشه دارو شهنګ و شل بوو ،
 گولاو بوو ۰۰ رووناکی و تاو بوو
 كچيڭ بوو (جوانی) ناو بوو ا

بهلام . منداله وورده کان
 وه کو هه ندي چيرو که کان
 که شهواني تر بوم گوتوون
 » که ئاغه يه ک ، سازاده يه ک
 يا سوار يکی هيزو قشوون
 له لای کانی به کی داوین شاخ

ئەيان دى و ئاوى ئەدانى
خېرا بە جادووى مەست ئەبوون ،
ئەيان ھېنايە بارە گا
بارە گاي تېرى و پۆشتەبوون
ئەمە نەبوو !
نە ھات .. نە چوون !! »

لېرە ئەمرۆ لە سەردەمى
كە سەدەى يېستەمە ناوى
لاوتك زەردو دوو كە لاوى
كاسەو كەولى پېرە ژنانى
كردۆتە بەرگ و پېتاوى
لە خەرمانان
لە كېلگەكان
لە لای جوتيارە بەندەكان
ھاتۆتەو ، بەد ، تۆزاوى
ھاتۆتەو چى پىن بلىم ؟
بە مل .. يا بە دل شكاوى !

چەن شارو دى ، چەن كارگەى دى
چەن كاروانو چەند بارگەى دى !

مندالینه

منالی روومەت گولینه :

(برسیه تی) لاوه بەدە که

بەو دەستە ی که وه کو دێ که

روومە تی (جوانی) دەق داوه

بێ گیان که وتوو

بە سەد دل پێوه ی نووساوه

۱۹۶۲

ساوی

لای ئەوی دانەری هەلبەستی خەم
چاو لە دنیا پرکەو بەستە
شادی بێی ،
با لە ناوتەم
تیشکی رۆژی ئارام هەلێ .

— ئەو دنیا یە چەند ئالۆزە
رەشە بایە .. تەمە .. تۆزە
کە چاومی تیا ئەبەمە خەو ، لێی هەلئەستم
نازانم چۆن
لێی هەلئەهینجم هەلبەستم ؟

— سەیری مێرگی گیای تەر کە
زیوی شەونم تەنیویەتی
بۆچی گیا دێتە سەما
بۆ رووناکی و بۆ شەمی با ؟

يا نه و مه‌له‌ی دنيا يه‌تی
چله‌داريک ،

پر به گه‌روو هه‌لنه‌کوليني
شه‌پۆل شه‌پۆل ئاوازی خوش
که‌وا له‌گه‌ل خوڤه‌ی ئاوا
له‌گه‌ل شنه‌ شه‌مالیکی پر گولاوا
تيکه‌ل ده‌بي ، دل پر له‌ جوش
به‌سته‌ ئه‌لن

« کي پيني ئه‌لن به‌سته‌ بلن ۱۹ »
ديمه‌نه‌که‌ت هه‌ستداری‌یه
دل ئارامي و دل‌داری‌یه

کين ئه‌وانه‌ی به‌سته‌ ئه‌لن
دل‌داران کين ؟

ئه‌و دارانه‌ن له‌ به‌رزه‌وه
به‌لقو پۆپی سه‌وزه‌وه
وه‌ك ده‌رويشان پائه‌مينن
که‌م که‌م خويان ئه‌هه‌ژينن
کرتوش ئه‌به‌ن بۆ ئاوی چه‌م
ئاوی چه‌می خوڤه‌ به‌ ده‌م ،
ئه‌و به‌ردانه‌ی ناو رووبارن
که‌ به‌رده‌بازی رتيوارن •

۱۴ ئەي دانەرى ھۆنراۋەي تال

مەنالىنە ..

بەرەللاڭكە مەلى خەيال

بۆ ئاسمانى پاكى سامال ..

ئاسمان بەرگى پىرۋزەبى سادە و شىنە

پىر بە دلى باۋەش ئەگرى

لەم دىيايە بەر بەرىنە ...

بە ھەۋايەك بۆنى خوشى تىكەلاۋە

زىكەۋ جوۈكەۋ شەشنى پىر دراۋە

ھەلاۋەي ئاۋ

كە پىشكى

ھەمەرەنكى

۵ سەر قەلبەزان تىي ئالاۋە :

فېنكايەتى بەفرى لوتكەي

بەھاران كە ئەتۈتتەۋە

ئاۋچەۋانى گەرمت تەر كە

تەر كە با فېنكى يىتتەۋە ،

دلى كرژت بىكرىتتەۋە .

بهره و پاییز

— ۱ —

که بهار بوو
خه یالی وهك ئاسمانی شین ، میړگی دهستان
سافو مهستو گولآودار بوو ..

که بهار بوو
جوانه ئاسکی دهشتو دهری
پر له گولۍ پرشنگدار بوو
دلی له گهڼ کانی په کاندا
نهی گورانی ی کردگار بوو
که بهار بوو : هی ته مه نی ته پری گولۍ
که دلدارۍ له دهر وونیا هل نه کولۍ

تیشك و سىحرو به زم و جوش بوو
بوی گولآوو خه ونی خوش بوو .

• • • • •

۱- کنی راوکه ر بوو بیتته راوی ؟ ۹

نه ګر راوګر له دوا هه وریش بوایه داوی ،
 نه دهاته رای ګومبه تهی تهلیسماوی !
 که ته مه نی به هاری بوو
 له سروشتا خوی دیاری بوو
 خوی به هاری سه د بهار بوو
 هر نه و رازی کردگار بوو ۴۰

★ ★ ★

نهك بلنی که ئاسکهی به هار
 ګوشه گیر بوو ، دوور بوو له شار
 له دلداري لالوت بوو بڼ
 ګیتی له لا نابوت بوو بڼ !
 نه خیر .. نه خیر !

ګولزار نه بوو ګولۍ نه بڼ
 به لکو شای سهر چلی نه بڼ ،
 ۴۰ ګوری یاران له تاي شهوا
 له بهر تافی مانګه شهوا
 به گفتوګوی جادووی نازی به جوش نه بوو
 به زم هیندهی تر خوش نه بوو .
 ګهړی له هر ره شبه له کنی ،
 به پڼ که نڼ .. به چاوبر کنی ،
 به و پرشنگه ئارام ره نګهی
 که و له دوو چاوی نه تګی

که نینووەتی دلی هەزار
 هەرزەکاری لێوێ ئەشکێ !
 بە نەخشینی و نازو کردار
 شائەندامی بەزمی یانەی دلداران بوو
 لەسەر دین و روو لە قبیلهی دلداران بوو ٤

★ ★ ★

تا روژێ هات
 سا رێکەوت بوو ؟ • خەوی خاو بوو ؟
 خۆی و دلە گەوهەرەکی
 کانه تیشک هینەرەکی
 — نالیم کوتال یان پاتالی
 سەر دوکانی کریانان بوو
 چونکە دلیک پێ بە مانا ، دل بوو ، جوان بوو —
 تەلیسم بوو ، یاخۆ داو بوو
 دلی ئاسکەکیوی راو بوو ••
 کاتی بەهار
 دنیای بەهار
 ئاواتی تاسەری بەهار •

— ٢ —

بەلام پاییز
 لە مووی سپیی بە دەگمەنا
 لە گەڵ تاپۆی چەند لۆچی کەم

له روومهتو له گهرده نا
 کهوته خوؤ بو فواندنی فیز
 ۱۲ ناخ که پاییز پښی نه ده نا
 ته نیا به هار جلوه ی ده کرد له گولشه نا ،
 له تمه نا ۱۲
 به لام پاییز لافاوی زهره
 دانه گری گشت گولزارو ههره ۱

هه ی داخه که م بو نه دامن
 ههر به هاری جوان نه فامی !
 خوری پاییز وا پرشنگی
 له ژیر تارای هه وری بؤرا
 له گو می دوو چاوی مهنگی
 گری نه سرین په خشان نه کا
 به بین دهنگی ،
 نه لپی بناشت له گه ل به ختی ئاسمان نه کا
 سکا لای روو له یلاخه کان
 هه تیوماوی ناو باخه کان
 پیش که ش دلی زه مان نه کا .

— ۳ —

دیاره جوانی ، یا به هره یه یا هونه ره
 لای خانم که وا دلی به هاریکی تازه و ته ره

مل که چ ناکات بو هیچ کزئ
 نه گهر بونی دهسته لانی لئ هملزئ
 بلیم به چی ؟
 به ههر گهر دئی له له شیکا نه رم و نیان
 وه کو به یان
 بلیم به چی ؟ به ههر کونجی که ییگانی
 دهستی خه یال
 سا بن گومان ، نهو دیسه نهت قهت ناداتی
 گوا یا نه م سال
 به سه ریا زال نه بی پاییز
 نه خیر ههر گیز
 ری دانا گری به ره و پاییز •

— ۴ —

ههر چهند به ره و پاییز ده چین ، وانه بینم
 به لام دلی به هره داری تو ناشکیم
 ۴ تو م خوش نه وی
 هه ی له گیانی منت که وی
 تو م لا جوانه ۴
 گول هه نارم له لا جوانه
 چونکه له به رد نادا لووتی
 تا به هاره سوورای جوان نه پرژینی

لیوی نالی دنیایی نه سروینی
له پاییزدا
بوخچه ی پوختی پر یاقوونی
سه د گولناری تر نه پرویننی
هر به هاری ته په نویننی •

۱۹۶۴

دارستان

— ۱ —

كانى يەك بوو ، دوو چلى دارى سەوز
مانگ بەسەريانا بە رووى زيويى كال
وہك منال

پىن ھەلگەرا ، كەم كەم ، ھەتا رووى پىر وەنەوز
بوو بە سىنى ئاگرىنى ناو ھەوز •

تاکو ئەروانى سەوز ، سەوزىكى تۆخ
نەونەمامى ميوو سىوو دارى خۆخ
دیمەتيك بوو دەستى رەنگىنى سروشت
وہك ھەموو جوائىك تيا بەھرەى ئەرشت :-

نەرمە گيا سەوزى ھەموو وەرزى بەھار
قەیفە بە برىقەى گەلای پۆپو چلى ئاسمانى دار
راوگە بوو بۆ خەرمەنى ئەستىرەکان ••
ھەلپژانى گول ، گولۍ ئەستىرەکان ••

ھەروەھە ماسى گەلى ئەستېرە كان •
 خۆى ژيان بوو
 خۆى گورۇ گەرمى دەرى لاشەى ژيان بوو
 تېكەلى كات بوو ، كە كات تېكەل گيان بوو
 ژىنى ساكار
 تازە گولزار
 واتە دارستانى زوو •

— ۲ —

يلوئىژەنى مالى پاشا
 كىچى پاشاۋ بەگزادەۋ شا
 بەجۆش دىنى
 سا گشتيان ھەل ئەپەرىنى !
 كاتى ئاھەنگ چك ئەكا مەى لە تەماشا
 بەرد ئەدوئىنى ••
 لە چۆلىكى ساردوسپرا پائەمىنى •

— ۳ —

كاكى بلوئىژەن بژەن !!
 يا ھەلى كەرد •• بارەشىكى قورس و تار ،
 زەنگى توقانى تەقان
 ئاگرى ھىنا بە ژوورا تا خوار •
 ھىرشى لافاۋى سوورو زەردى دى

گۆمی گهرمای دۆزه‌خی شیتی شه‌قان
 رادرا بۆ ناو چه‌پاوی ئاگرو کلپه‌ی به‌گپ :
 (داخه‌که‌م - بالای نه‌مامی شه‌نگی دار
 گیانه‌که‌م - سروه‌ی شه‌مالی مه‌ستی پار
 هۆشه‌که‌م - سه‌وزایی زاده‌ی نه‌وبه‌هار
 چاوه‌که‌م - کانی‌ی زولالی وورشه‌دار
 ئاگریکه‌ و باوه‌شی گیرکرد له‌ دارستانه‌که
 چی بکا ئه‌یکا ، که‌سی نالین مه‌که‌ |

— ۴ —

په‌پوله‌که‌ی شه‌وی بێ دڵ
 بال ئه‌کا به‌ نووکی چقل
 له‌ ئاگرا فرسه‌ت دینن
 هه‌تا گیانی ئه‌سووتینن •

— ۵ —

چاو ئه‌گیرم ، کوانی دارستانه‌که‌م ؟
 - جینی خه‌یالی به‌ربه‌ره‌للاو لانه‌که‌م ؟ -
 دارکه‌ران ، که‌ی چوون و تینی به‌ربوون به‌ قینی
 ته‌ورو پاچ ؟
 تیک‌شکا ، وه‌ک مه‌ردمی بێ ده‌ست و قاچ
 وا هه‌موو برژانگه‌کانم داری دارستانه‌که‌ن
 مه‌مکی بێ شوڤ بۆته‌وه ،

سست و پانی تی پرواوه ،
 قز ، گز و گیای پست و ئالوزاوه ، لاو -
 لاوه ، تری مارانه دهوری گشتی داوه •
 جوگه خویناوی ژنانه و کیمی سهر
 کاسه ی هه ژاوه •

شهو ، هه موو شهو
 گهر به ده گهن تاکه ئه ستره ی به یانی ده رکه وی
 خوی له کیلگه ی سست و ران و قاچ و پین
 ئه گرته وه ••

تیشکی ته پر بوو - وی به مه مکی سهر لقان
 ئه سپرته وه ،

پائه کا ، کاتن که دیویک روو له دارستان ئه کا
 گهر بگا دهستی ، زه ویش و ئاسمان ویران ئه کا
 هه لئه قرینن سهری خونچه ی مه مک

ژیری پیستی سنگ و پان ، بازوو و مه چه ک
 هه لئه لوشن ، خوین و کیم ئه خواته وه ،

سا به مووی په رچه م ده می ئه سپرته وه
 تا ده می بۆنی گول و سه وزایی لئ ئه پرواته وه
 ئاره زووی خواردن له دلایا ئاگری ئه برته وه
 کوچ ئه کا ! سه د جار ئه زی و ئه مرته وه •

— ٦ —

سەد جار مالى پاشا بېرىم
نە سەماي ما نە ئاوازي ،
كەللەم ئەسسى
چاۋەندازى

دارستانى ، لانەي خەم و لانەوازي

— ٧ —

چونكە يىگانەم .. لە مىجرابى كەساسى نوپۇز ئەكەم !
حەز بىكەم يا حەز نەكەم بەم وئىنە وا خۆم گىز ئەكەم
چونكە خەلكى جەنگەلى سووتاۋو شىواۋم ؟ بەلام
ئىۋە كىن ؟ ئەي خەلكەكەي پىرسىياري ووشكى بىن ۋەلام !
ئايا وئىلى دەشتى خويى بەر ئاگرى خۆر بىم ، كەوا
قەوزەيەك ، يان سىبەريك نەرمى نەبىن
چاۋەكەم تەركاتەۋە ، چاۋم ئەۋا
دائەرووشىننى بىرقەي ئاگرىك داناكەۋى
چى كە كەللەم جەنگەلى ، پىر دوۋكەلى
تارىك و مات

ناتۋاننى ھەلگىرى ! تاكەي ؟ كۋاننى رۆژھەلات ؟

— ٨ —

ئەي ئەندىشەۋ خەيالى تەپ
لە جەنگەلا ۋا دىمەدەر

شویتیکم بو بسازینه
که بهارو باخ و ئاو بئ
کولیتیکی له بهر چاو بئ
نهك تهلاری پر ئاوینه •

— ۹ —

تا بئیم : گۆرانی ی بالای شهنگی دار
گیانه کهم سروهی شه مالی مهستی یار
چاوه کهم کانی ی زولالی وورشه دار
هۆشه کهم سهوزایی زاده ی نهو بههار
بین گولآودار بن له دارستانی خهو
تا کو دانشم له رۆخ کانی و تریفه ی مانگه شهو •

۱۹۶۵

دەستار ھاپ

با كۆرەت بى ،
دنيا ماته ، شەو بى دەنگەو شارى دوور
خەۋالوۋەو وور ماۋە !
پەردەكانى شەمال دەيان لەرزىنى
ۋا تارىكى چۆكى لەسەر سىڭ ناۋە !
ھەر كۆرەى تۆ ، ھەر نەپەى تۆ دەمىنى ،
ھەتا لەناو گۆزەو كەندوۋى خورىندا
لەناو خانوۋى كەلاۋەدا ، بخوینى :
گۆرانى يەك - وىل و بى كەس -
دوور وولاتى بنوینى !

بقىژىنە ، لە بى دەنگى بى شوينا
كە دايكەكەى رزى لەناو نوينا
يا ئەو خوشكەو ئەو دولبەرەى بەتەيان
كەزى لولىيان ھىند ھۆندەۋە ۋا بۆزە ،

چاويان ، جه وشه و دهر گای مالیان ، چیاکان
 نه و ی که خنکاوی ناو توزه
 چاوه پروانی گیزی کردن بو روژنیک
 که واده لاین ئیجگار گهش و پیروزه

با کوره ت بئ ، ئه ی ئه سپه که ی بئ سوار
 خو ناتوانی زنجیری بئ پیستی
 زین پیوشیت بکه ی به لادا
 بت جوشتی گوری غارو بئ یته غار
 به سم مهیدان بشیلت و بشکینیت ،
 تۆزی مهیدان ، بخنکینی ئاسمان
 له ژیر تۆزو ته مومژدا مردووان
 به دلی پر له داخه وه ههستییت
 تا هاواری ئاواتمان
 وه بهر گوچکه ی نووستواندا بخوینیت .

وا مانگی خپ ، له سه ره وه ده پروانی
 پر به دلو پر له پرس ده پروانی
 که رازیکه ، ره نگبئ - بئ شک - ده یزانی .
 نه و نه یزانی له سه ر را کهس نایزانی .

با دووراو دوور ۰۰ ناوناویش بئ دهنگت بئ
 بۆ لای مانگی به پرسیار
 بۆ پال شاخو دارگوئزه کهی خه یالدار :
 که سیهری وهك تارمایی راده کشی
 بۆ کۆلته بهردینه کهو بۆ دهوار ۰

ئەهی ئەسپه کهی بئ سوار
 با دووراو دوور ، ناو ناویش بئ ، دهنگت بئ
 هەر کۆرهی تو
 بهرزینی دهواری رهش جار به جار :-
 دهواریك و بهربه یانی ئیجگار زوو
 «خاتوزین» و دهستاریك و دوو بازوو
 ئەلنی چهرخی زه مانه به دهستاری
 که چۆن ژین و رهقی زه مان دههاری
 بهروو بۆ نان ۰۰
 ئەگر نه بوو بهردو گال و هه رزن بۆ نان
 بۆ ژین و مان دههاری ۰
 با بهاری ، نه وهستی
 دیوی زه مان له راکشانا هه ل ئەستی

کات له دۆل و له نشیوا
 له قهه کیوا تا لوتکهی بهرز
 له گهر دایه و نه سووړینی ده ستاری وهرز •
 چاوه پروان کراو
 نازیز تر له گلینهی چاو
 هر دیته وه ...
 به یاری ووشک .. کیوی برژاو
 وهك نه تله س نه گه شیتته وه •

له ئاسمانى فەلە ستىندا :

ئەستىرەى كز

نە شەوہ شەوئىكى ھىوا كۆز
نە رۆژە ، رۆژىكى خىكاوى تەمومژ !
ئايا كات وەكو من گىراوہ ھەنگاوى ؟
يا خۆ من بى ئاگام لە چزووى
ئازارى تەماوى ؟!

ئەى رەشى وەك قاوہو مېخەكى
پەرچەمى شەوى تار ،
لەشولار
بە ژىلەى ئەستىرەى دوورو كز
نەخش بوو
شەمالى لە تۆوہ قوول و مەست
نەك ماتى ، بۆى ئارام بېژتى ،

تا تامی شهوی رهش بچیزم
 له جهرگی شهوهوه ئاخی دل بنیزم ،
 به خهوی بهیانی
 لی ی جوشدهم گورانی :

» . . وا کچی روژی سوور
 له جوگای زهنگول و کانی روون
 دهشواتن ، تالی مووی دریژو جوانی ،
 مزگینی (بهیانی)
 به شاخو دهشتو دهر وهر دهبن
 (دی) که مان له خهوا ههلهستی :
 کور کاله و گورهوی و پشتینی نه بهستی
 کچ بازووی ههله کاو ناوهستی .

خۆشترین سبهینه نهوسایه
 که شهومان دهیجوورو دریژ بن
 نهو کهسهی له گهل شهو رانا به
 سامه گهر نهخوش بن ، یا گیز بن .
 چهند خۆشه کهله شیر بانگ بداو
 هاواری راپهرین بو نوژ بن » .

بهیانه ؟ . نه . . خهونه ، یان بیرى باووبز ؟
 نهی شهوه شهوینکی هیوا کوز ؟
 یا روژه ، روژینکی خنکاوی ته مومز ؟

گەر رۆژه ، ئەى بۆچى باخى يىر وا كزه
 بى تيشك و شەمال و گوللاره ؟
 وهك شەخته مەيوه له لىوى گول : بزه .
 زيندانهو وهك رۆژى خەويكى شىواوه .

گەر رۆژه ، كوا وهك ديو گەردەلول
 هەل بكات .. تىك بدات .. پرمىتى
 دىئاي مات له خەوا بخاته جموجوول
 بۆشايى تاريك كات ، داىگرى پىچ ولوو ،
 له پاشان : پاش قىنى شۆرشى ..
 پاش نركهى هەورى بۆر ،
 بارانو بارهشى
 ئاسمانى سافى شين جوان وهكو پىرۆزه
 سىبەر كا به بالى لهم خاكه پىرۆزه ٠

١٩٦٤

مەيدان خاۋازى زايۇنىزم

گيران

سىڭى كەس . . سىڭى دەمانچەي چىلكن ،
سىڭى باۋەشى رەقى دوژمن ،
سىڭى بال - بالى واشەي ئاسن :
چۆلەكە گەنم رەنگەكە
گىرا ، گىرا ،
پەلى كوتا ، چاۋى گىرا ،
بالەفرىكەي ، گۆمى دەنگى
راۋكەرانى رەشى ھەۋان .
چاۋى گىرا
بەلام بىخ سود بوو ، بىخ گومان
ھىزى دلى راۋكەرەكان
ۋەك تارىكىي زىندانەكان ،
ھىزى ماخولياۋ دەبەنگى

به هیچ جور نه خټورایه وه ...
 چوله که که کپ بوو دهنگی
 کلی ترسی زیندانه کان
 رڅایه ناو بریقه ی چاوی
 دندوو کی کزو خه ماوی
 جوم کرده ناو په پری سنگی
 بردیان - خوی و نیشتمانی
 باوه پرو پیروژه کانی
 شوورایه وه به هیلنجی دهروونیان
 دهروونی لهرزوڅو ساده و زه بوونیان -
 بردیان .. به ههراو سام ، شهو بوو
 دیتیان چوو
 به لام بو کوئی چوو ؟
 بو زیندانی تاریکیان
 تیچیره که ی هه ر سیکیان
 دیاره راویان سه رکه وتوو بوو !

هیلنج ..
 قهپ و پنه ی شیتیان ،
 خولیای کیوی و دیوو درنج ،
 بن نرخیان .. که پشووی دا و مهله ی هیمن
 که به بن دهنگی دهی کوشتن !

بوو به توانا
 بیداریکی بی نسوود نا ،
 وا له ئاسمانی شهره فا
 هه لویه .. شاهینه .. بازه ،
 گیانی به رزی
 به سهر تیشکی گه لاوژا
 له ژوور هه ورا له پهروازه •

سپار تا کووس
 نهك له شهوی رۆمای قورسا
 له لهشی چۆله که یه کدا که ده ترسا
 هه لسا یه وه !
 نه به زین له ناو دوو چاوی
 بچو وکی شه وقی دایه وه •
 ۴ گالتهی دئی به هیزو سووکی
 واشهی دوژمن ،
 دهس و دهم و چه کی چلکن ،
 ته نانهت : زیندان و مردن •

دەست وەشانىڭ

لە قودسەوہ

ھەرچەند شەقام وەك دىئى چۆلە
بىن ھەست و سىر راکشاوہ ،
بانگت دەکا « دەنگى تۆلە » :
رىڭگای مەردىي نەگىراوہ •
ھەنگاو ناننى رىبوارەکان
وہك مس قورس و شلەزاوہ ...
وادىن !؟ چاويان تى بىريوى
نەشت كوژن • بۆ كوى دەچى ؟
پەرۆى كۆن و داپزيوى ؟

★ ★

خويىنى دلى ساردوسىرت با گىربگرى
وا سەرشۆرى رىنگات دەبرى ••

★ ★

وادین .. وا .. دین .. ددت خۆن به چاو
گه رماوی رووی زهردی تکاو
تاکی تاکی ده گوشت دلت ؟
وابوون ، وابوون .. دهسته و ملت !

شه قام هه رچه ند خۆ چۆل نییه
ریوارانی بێ سه ر ده پۆن
که ی له کارو کرده وه ی تۆن ؟
ده سی ره قو و بروسکه ی ده م خه نه ره که ت
به په نه ی قین ده رگای دلت ده کاته وه
لێ ی ده . ده ست بوو ه شیته .
رامه میته .

لێ ی ده و برۆ . با پروانی
ئاو پرت لێ بداته وه ؟
وا تیغه که ت له ناو دلایا
ئاگری قین ده کاته وه ..
با ئاو پرت لێ بداته وه
با ئاو پرت لێ بداته وه ..

شاری گه وه تا دێ بجوول ده یته .
داری چرا دین ، روو به رووت

يېڭى كۆلۈن دە گرىتە خۆي

لەشى ماندووت . .

كاسى زىرمەي ئارنجۇك

بۆنى بارووت

لەم كۆلۈنەنە ئو ئو ئاس و ئو شەقام

ئەز ئۆي بى ھىز ھەلت دە گرى

دەچى . . بۆ كۆي ؟

لە دەرگا دە - مالى ھارپى :-

— كىيە ؟ .

— مەم . . مەپرسە كىم

نیشانم دە بۆ شەوئك جىم !

★ ★

زۆر زۆر ئەمشەو جىگەيان بۆ كرديتەو

بە نىگاي چاو ،

بە گۆلى رووى خوین تيا نەماو ،

تۆ و دەسو خەنجەرەكەت

كە خوینى لى دەتكىتەو

ئاتوانن قەت بشارنەو

ئەچى بۆ كۆي ؟

شارى گەورە تا دى بچووك دەيتتەو

تا دى . . بچووك . . دەيتتەو .

نە روژنامەو رىبوارانى شارى تەمین

نه ياره كهي دوا په نجه رهي چاوه رواني
 هه تا دا يكي په ستو خه مگين
 كهس لانه كهت پي نازاني
 كهس باس ناكا (تاوانه كهت !)
 د هس وه شانه مهردانه كهت •

★ ★ ★

نهوهي خو ي لڼ مه لاس داوي
 جه هنده مي بو تاو داوي
 نهك ئيستا بهلكو لهوساوه كه وهر گه ران
 (فلهستينيان) به دوو كه لي ستم خنكان
 لهوساوه ، كه روله ي گهلي ، تيكوشه ري
 تاوانباريت •• گيات بو هر كوي يهك بهري •
 شاري (قودسي) ناو دهر وونو خه نجه ركهو دفته ركهت
 شاري گه وره وا كهوتوته ژير بالي شو
 تا به ياني •• خو تو د هس و خه نجه ركهت
 نه گهر چاوتان بچيته خو
 تا به ياني •• روژيكي نهو •

ئەسپى والى

شىخى گەورە كەوتە پەلە ،
مىچىوورو كەوش چىن و پىرەمىردى
مىزگەوتەكەي بە دوايەوۈ ،
- لىچكى كەواي ھەلنايەوۈ -
مىلى نا بۆ پەلەي تەنگى مىنارەكە
پەلە . . پەلە
پىشۋى ھەلما ، ھەر مىلى ناۋ نەپرايەوۈ
تا لە سەروۋى مىنارەوۈ
بانگدېرى ئاردا خوارەوۈ
كەوتە بۆرەي شىن و ھاوار
ستايىش و ووتەي بەكار
كە ئاياتى جوان ئەخوتىنى :
« ھەزار رەھمەت ئەبارىتى »

گۆرۈپانى بەردەم مالى
 شىكۈدارى گەورەى والى
 لىئاۋلىيى ئازىزانە ۰۰
 جىڭگى رەزىمى سوارچاكانە ۱
 لە ھەر لايىن :

كەلەك كەلەك

فەقىيانە شۆر وەستان ، وەك
 چاۋەتۈرى فەرمانى زل
 سەركرۆل و تىك شىكاو مل •
 بۆرىە ژەنو دەھۆل بە شان
 گەرمن ئەمپۆ ،

ئەنالىتىن : بە ئاۋازى پىرە شەيتان ۱
 ئەقىزىتىن : بە ھاۋارى بنى گىرفان ۱
 ئەجۈشىتىن ۰۰ غەلبە و دەنگ و رەنگى مەيدان :
 « ھەى شىۋەنو ھەى باۋكەپۆ
 ھەى مردوۋى ناز ، رەحمەت بۆتۇ »

ۋەزىرى راست ۰۰ ۋەزىرى چەپ
 دەفتەردار و خەزىنەدار
 لەگەل دەستەى نووسەرانە
 بەناو خەلكى چاۋەروانا
 رىئيان بىرى ،

پایان خوری :
ده را بگرن و یقه و زیقان و ته په تهپ .

لهم کاته دا ، پاشای والی هاته ته لار .
هات به چاوی به خه وه وه ،
به جل و بهرگی شه وه وه
چاوی شیتی تیک هل سو وړاند
به خه نده ، گاه به واق وړمان
نه وړاندی و بۆ ماله وه چوو .
ووشه کانی - نه گهرچی کهس گوئی لئ نه بوو -
به مانای باش لیدرایه وه
ماناکهش ده نگی دایه وه II

کئی پیرو زو زوړ گه وره یه
شوینی به ردهم « ته ویله » یه
به ختیاره و خوی هل نه دا
تا دانه بری له دهر فته دا .
هاتن . . خه لکی نشان به شان ،
وورگ زلو فقیانه شوړ ،
سهر و مشکى توولینه ی نان . .
هیتایانه دهری لاشه ی - جوانه مهرگ -

ئەسپى والى
دەس ئەنەكەوت ، سنگى ، يالى
ملى ، قاچ و قول و بالى •

— ۲ —

بەلام والى بو خۆى كە مرد
كەس نەزانى بو كوئىيان برد •

مەرگئو مندال

له تيرينه‌ی شه‌پۆليکدا ،
به‌سه‌ر خويناو‌ی ريگادا
شوينی پئی به‌جی مابوو .
له‌ شه‌خته‌ی ساردی چۆليکدا
به‌ته‌نيا بوو ،
دلی سه‌د جار له‌ ژير ده‌ستاری ترسا هه‌ل -
گلؤفا بوو ،
منالیک بوو : گولی رووی سووری ژاکابوو .

به‌ته‌نيا چۆن منالیک روو به‌رووی غولیک ،
شه‌پۆليک و درنده‌ی جه‌نگه‌ليک ، چۆليک
بووه‌ستی ؟ بئ تکا شه‌پرکا ؟
به‌کام نینۆک و بازوو و قۆل
به‌کام چه‌ک روو له‌سه‌نگه‌ر کا ؟
مه‌گه‌ر فرمیسکی قورسی ناو

گهرووی خنکاوی پر ترسی !

مه گهر په نجهی به سهریه کدا -

لکاوی گهرمی گیر فانی ؟!

به هاوارو به گریانې

ره وایه ؟ کام دلی کام مه رده ده توانې

منالیک روو به رووی مردن بجه نگیڼې

کهوا مردن فرو فیلې :

« دل و سۆزی منالیتی ،

وهیا خو خوشه ویستی دایکی » نازانې

به رامهر تاکه مندالیک

دووا هیژو دوواقین خوی ده سازینې

له ناو که لبهی به سامدا گر ده بارینې

به بی رحمانه ئه ی شیلیت و ئه مرینې •

منالیک وا ملی وهك چه پکه گول

ئاسن به سهریا هات ،

رهشی مهرگ و خوینې سوورو ئه سستیره ی

گهشی گیانی

له لاشه ی ناسکی - کانی

پژا •• رهنگینې کرد دنیای خه ماوی و مات

مردنی جوان

۹۲

خه وینینی منالی یه یادگارت
روخساری سوور هه لگه راوو کانی چاوی
پر ژیانو میهره بانی و پر ئازارت
له گلینهی دوو چاوما
سییه ریکه
رابر دوومه ،

یادی خه و دل شکاوی منالیمه
یادی سۆزی وون کردوومه
یادی گهرمی فرمیسیکی گهرموگوره :
» ئه پۆم ۰۰ ئه پۆم

به ناو ده ریای زۆر به رینا
بۆ گوێزاری (لاوانه وه)
بۆ باوهشی دایکیکی شاد
له هۆشیاری و خه وینینا

که لارووم به روو دا یینی
 بوم برژینی
 زمرده‌خه‌نهی مرواری سه‌وز
 تا بچیزم خوشه‌ویستی تیکه‌ل شیرو
 خوشی و وه‌نه‌وز ،

• • • • •

له‌م باخه‌دا به‌ه‌لبه‌زین ،
 به‌راکردن ، به‌پیکه‌نین ،
 له‌پر خوم بۆ سنگی گهرمی باویم به‌هیز ،
 نه‌ویش نازی دایکیتیم لی بکا به‌قین
 به‌لام قینی دایکیتی سه‌وز «

★ ★

له‌به‌رده‌مما‌ی وا وه‌ستاوی ،
 ۵ ئای چه‌ند پاک‌ی ، وه‌ک ئاوریشمی سپی ، خاوی ••
 ئا ئه‌مه‌تا دانه‌کانت •• ئه‌مه‌لیتوی زۆر ته‌نکت
 ئا •• ئه‌مه‌چاو دوو ئه‌ستیره‌ی دره‌وشاوه‌ن
 وا ئه‌ت‌بینم به‌ته‌واوی •
 هه‌تا ئه‌مه‌پرشنگی دوو کولمی تویه
 ئه‌ل‌ی روژی هه‌له‌اتووه
 قه‌نه‌وزه‌که‌ی ته‌ر کردووه نه‌رمه‌بارانی ئیواره ،

ئەمە خەندەى گەرمى تۆيە
 گولە باخى پشكووتوۋە
 لەرەى نەغمەى دولبەرىكى زۆر نازدارە
 دايكە وا تۆى راۋەستاۋى
 تۆم لى ديارى •

چاۋم پىر تىشكى تاسەيە
 بە وينەكەت گەشاۋەيە ۴
 دلۆپى شەونمى ئەسرىنى تاسەۋ خۆشى
 نەك رووناكى وينەكەتم لى داپۆشى
 ۴ دل خۆم ئەگوشم ،
 پەخشان ئەكەم :
 خۆشەويستى ۋەستى خۆشى ،
 يادگارى پىر لە خۆشى
 زياتر دلۆپى شوۋشەى ئەسرىن
 ۴ ھەل ئەكوللى لەناۋ چاۋا ۴
 لەۋپىر پىلۋوى راۋەستاۋا
 دىتو دەخزى
 كانى دەزى ••
 وينەكەى تۆ پىر بە چاۋم پىر شىنگدارە ،
 پىلۋو مەست ۋە چاۋەنۋارە ••
 كە لىكەم دا چاۋ - بۆ ترووكان -

به سهر وینه تم دا ترووکان
ئای نه مزانی .. وینه ت وون بوو ا
سیه ریک بوو .. دایکی شیرین •

هه لت ده گرم له ئه سرین دا
له ته نیایی و ئاومیدی کوری ژین دا •
خه وونی شادیم ..
هم مایه ی بوون و هاتوچوونم
بۆن خوش کهری هه ست و هوشم
هه لت ده گرم له توی دلی زۆر به جوشم
هه ر منالیک که له جه ژنا بگری منم
هه ر ئافره تیک به دلسۆزی پی بکه نی
وینه که ی توی تیا ئه بینم .. ه

شیوه نیکى بى ناو بۆ دیوانه کم

نەمردوو مردو مردو مایەوہ
مەرگیك بە جۆریك دەنگى دایەوہ
دەھۆلى دۆل و ئەشكەوتى گیانم
هەژاو دووبارە ھاژەى نایەوہ !
كاكل كە سـووتا ، تۆكل بۆچى بە
چۆن لەناو چەندا نەئەتوایەوہ ؟
ئەو تیشكەى رەنگى ژینى دەبەخشى
نە رەنگ ما ، نە سەنگ . . . كە كوژایەوہ .
سەرم سـورماوہ بۆ ئەو شىئالەى
كە پرووى ھەل ھیتا دارزایەوہ
ئەو نەبوو دایكى ئاوازی وونبوو ؟
بۆ چ ئاوازی كەى لى نەدایەوہ ؟
دیارە نەمر بوو ، بۆیە باوكەكەى
لە پاش مردنى (نەمێرد) مایەوہ !

زەوى نەزۆك بوو و كانى ئەستىيور
 پاش ئەو بۆ گۆلىك ھەر نەزايەو
 من ئەرم ، ئەرم ۰۰ ئەمرو بىو سبەى
 چاوم نامرى قەت لە دوايەو
 خۆزگەم ھەر يەك جار چاوم بە چاوى
 كۆرپە جوانەكەم بکەوتايەو
 خۆلەيشەكەم بە فرمىسكى چاو
 ئەشیللا ئەگەر بەتايەو
 تەنيا ھەر ساتىك - خۆزگەم - گولەكەى
 بۆ دلى زامدار ئەگەشايەو
 تا يادگارى تىرى دەكردم
 سەرى كاس كردووم بەرئەدایەو

۱۹۶۶

سه‌ماکه‌رو سه‌ماکه‌ری مردن

— ۱ —

رووناکی ی سەر شانۆ ئاوازی گەرموگوپ
شاباشی هاتنی فریشتە ی سه‌مانه
تاریکی ی بۆشایی و بێ‌ده‌نگی ی ساردوسی
بۆ مردن سه‌ماگای نه‌دیوو په‌نه‌انه
هه‌نگاوی ناسکی شادی‌یه ، هونه‌ره ،
(مردنیش پێی قورسی به‌سام و گرانه)
هه‌ر له‌ره‌ی ئه‌ندامی وورشه‌یه‌و ئاوازه
پۆشاکێ ته‌نکی لێواری ئاسمانه ،
دوو چاوی نه‌خشاوو برژانگی درێژی
جوانی‌یه ، خه‌یاله ، مه‌ستی‌یه ، ژیا‌نه
دوو بالی کۆتره‌و گولباخی سه‌یی‌یه
پێشنگی ئاره‌زووی ره‌نگینی دلانه
په‌پووله‌ی سووک بالی نه‌خشاوه هه‌ل‌ده‌فری
ده‌ستیکی ئه‌ستیره‌ی خه‌یالی گه‌ش ئه‌گرێ

دهستیکی راهاتووی که مانی دلانه

— مردنیش پی قورسی به سام و گرانه
پی گوئی به ، بی هسته ، به سام و دزیوه
خه ریکی سه مایه ، به لام ئاخ نه دیوه
داخه که م هر منم ، ئه ینم هه نگاوی
وا تیکه ن هه نگاوی فرشته ی سه مایه !
هاوار که م ؟ بگریه م ؟ ها ! . ده نگم ده رنایه .

— ۲ —

مه ی ئاهه نگ هه تادی که لله مان دائه گری
سه مای خوش چین به چین ته لیسمی هه ل ئه فری
به هه شتی ته ماشا رازاوه و ره نگینه
مؤسیقا له شکری شادی به . . گر ئه گری .

هه موو شت سه ره هسته . . سه ماکه ر بی په روا
وا هه لچوو ، پریشکی ئاگره ، خول ئه خوا ،
هه نگاوی ناریکی مردنی تیک شکان
بو ئه وه ی له شاتو روژ هه لیج ، روژی جوان .

روژ هه لات . . هه موومان شاگه شکهی شادی بووین
به کیوی هونه ری سه مادا هه ل ئه چووین
سا چیتر قه ره تتوی مردنم نه ینی

که شاتو دابگرتی به سه‌مای نه‌هینی
 خاتوونی سه‌ماساز ئه‌م سال و هه‌موو سال
 به هه‌وای ئاوازا پر به دل ئه‌ینا پال .

— ۳ —

له « سیرکا » پال‌هوان له شوینی به‌رزه‌وه
 که دلمان به‌بێ هه‌ست ئه‌خاته له‌رزه‌وه
 که به‌سه‌ر مردنا زال ئه‌بێ ، به‌سه‌د جۆر
 پاداشتی ئه‌ده‌ینێ : هاوارو چه‌پله‌ی زۆر .

که وون بوو ، ئه‌و ساته‌ چوزانین بۆ کوی چوو ؟
 ئه‌ستیره‌ی ئاسمان بوو ، هه‌لژا ، وه‌ك نه‌بوو !

— ۴ —

ئه‌و له‌شه‌ی که ده‌ت‌گوت رووناکی و گولاوه
 وا له‌ ژێر پێخه‌فی مردنا گه‌چلاوه
 خه‌ریکی نو‌شینی تالاوی مردنه
 سه‌رگێژی رابردوو و ژیان و خه‌وتنه
 به‌بێ که‌س ، پال‌که‌وتووی ژێر تیغی ئازاره
 فرمیسك له‌ چاویا ره‌ق‌ماوه‌ و بێزاره
 له‌ تێوان تاریکیی ژووره‌که ، له‌ نا‌کاو
 بای له‌ شیک رووناکی شاتویه‌ك که‌وته‌ ناو
 یه‌کیك هات ، شیتانه‌ هه‌نگاوی هه‌ل‌ئه‌بری

چ سه ما ۱ ده ماری ناو میښکی ته پچړی
 — « وانا بڼی . بیړه وه . نه خوت کا و نه سومات
 وا من دیم سه ماکه م ، تا دهمی روژه لات ا »
 وای ووت وړاچله کی . . ناره زووی سه مای کرد
 له یه که م هه ستانا ، ټیک شکا ، نجا مرد .

۱۹۶۶

هونهروه رېك له سهر نوینی نه خوشی

که هاتمه ژوور
نهمدی دلیک :- گولیکې سوور
هه لړژاوه ته سهر جیگاو دوشه گی بۆر ،
ناوچه وایتیک : دهریا به کی به شلپو هوور
شه ویکې به ماتی چنراو
شه ویکې مات : له ماتی دا
فیر نه گوله به که نه خوینئ
باریک باریک ، به ئاوازی دلی براو
چریکه ی نزمی له ناو قولی خوینی دلا
سهره لدینئ ..
پرشته ی فرمیسکی هونه ری
چاوی نازداران نه پسینئ !!

بالی مهرگه سییه ده کا ؟

سهرنجی چاو ههله گری
 بۆ دوور ، بۆ دوور ۰۰
 تا جیهانی لی وون ده کا ؟
 ئایا هه رگیز په ره مووچی بالی مردن
 به سهر ده ریای یادگار
 که له شارو دئی ئازارا
 گوزه ده کا ۰۰۰
 په ره ی ژینی بلوورینی دل ته په ده کا ؟
 که هه مردن سیبه ده کا
 ئاومیدی وهك سروشکی
 نازداریکی په نجهت کردو
 ئایا شوین پی جی نه هیلن ؟
 یان چه ند ره نگن ، شیوه و هیلن
 له نیگاری نه م ژیا نه
 له ژیر په نجه ی ووردتدا ئایا سهر ده کا ؟
 که هه مردن سیبه ده کا ؟

من ته مه نی کورتی لاویم
 که به ئازار ره نگ ریزراوه
 له ناو ته می ته لخی چه رخا
 هه ر ترووسکه ی گه ل نه بوو بیت خوی بۆ ده رخا
 دلم وه کو گولی خه زان تیک شکاوه :

« داد له ددس مهرک ! له ددس رهنجی

توقینه ری کورپه ی کهنجی

شکسته بال

که ووتو ماته به ردهم هیزی

تیسک قورسی مردنی تال . »

من په کینکم مات و خمدین

چی نووسیومه : به دو رهنلین

خو شیرین !

هه ناسه یه . . یان ناهیکې پر له سوزو ئاواتی گهش

گوایا ئه بې به سوزیکې بلوړی دهم جه لاله ددین ؟

فرمیسیکه . . نازانم که که ی رشتوومه ؟

ئایا تیکه ل به فرمیسیکی ئیوه بووه ؟

هه چ هوزراوه ی من ووتوومه

گه لایکه پاییز رهنکی لی بردووه .

تو به هاری گولی شیعری پرشنگداری

ئه تو گه وهر هه لسه نگیڼی

دیر زه مانی کورده واری

با دلت هه به هه شتیک بې

سه ماو ئاواز ، هیوای گه شو بلیسه دار

بلبل و گول هه زار هه زار . .

به پرشنگی گه لاوړی بلیمه تیت

جۆش دهن ئاسمانى رۆژگار
تا تى بگەم سەرسامانە
چۆن سەرنەكا لەژىر پەنجەى ھونەریتا
كزترین ھىل لە دیمەنى ئەم ژیانە •

جا شایانى ئاسمانى قارەمانى
رۆلەى خۆرى ھونەرورى و
ھیواى دلى مرۆفانى
بەلام چىكەم ؟ چى پروانم :
شەوو دلى و گولى پىچراو لە نوینی بۆر
ناوچەوانى : شەویكى مات
دەریایەكى بە شلپ و ھوور
قزى سپی لارکەوتووی خەم
چەن پىست نامەى تۆزاوى و تەم •

۱۹۶۲

لاشهی بی سهر و شوین

که چاوم کرده وه
له دنیای ئالۆزا
تی هه لچووم ، روو به رووی گهرداوی
زه مانئ دله قی بی سۆزا
نازانم ، گرهوم برده وه
به لام ههر که چاوم کرده وه
دیم لاشهم ئه سییکی بی جله و
وا هه لی گرتو وه ..
دئی به دئی
شار به شار ئه م گیتی ،
ملی لار ، قاچی شل ته که ی دئی !
کوا یه کنی
له کووچه و گهره کنی
له لاشهم بیرسی
له لاشهم نه ترسی ؟
وام به سهر ئه سپه وه زامدارم

چۆراوگه ی خویننه که م بئ خوره و بئ دهنگه
 ته نانه ت له و دهسته ی که بۆته خوین خوارم
 بئ گوئی یه ، بئ دهنگه
 نایناسی
 قهینا کا .. نه ی ناسی

وام له ناو ییا بانا ،
 تیشکی خوئی دروشمی سووتاندم
 گهرده لولول وهك پر به ند
 سه رتا پای رووشاندم ،
 ئه ی ئه سپی بئ جلّه و
 سا بۆ کویت ره تاندم ؟
 من سنگم که ده می برینی والایه
 کانیای نزارو قه دپالی تیدایه
 برینی شه مالی ژیر سایه ی ئالایه :
 ئالایه ک روو به رووی گهرداوی
 زه مانی ئالۆزا چه قاندم !

که لاشه م له خاک بوو
 ههر که سه پئی یه کی له لاشه م به خوین کرد
 تا گه پری شایی خوئی ته و او کرد

که که اللهی مهستی مهی شهیتانی ناپاک بوو ،

دوای نهوه مهی برا ۰۰۰

تهپله کهی لی دپرا ۰۰

رووبه پرووی مردنی سامناک بوو ،

هر کهسه به بیروباوهرم

کهوته لاوانهوه ۰۰۰

هر کهسه به قسهی شپوژو ونجرم

هاته مهیدانهوه ۰۰

مهیدانیان لی پرکرد ،

به هه لپه و دهست و برد

به لام من ۰۰

وا لاشهم نهک جارئی

هر جاره بارانی ناگری به سهردا دهبارئی ۰۰

با به ناو جهنگهلو دهوه نا

با به ناو کارخانهو بازاری وهته نا

دی به دی

شار به شار بم گپری

روژی دی ، له لاشهم بیرسن

له لاشهم نهترسن

۱۹۷۱

مردنو دلداری

بڼ سهره تا • بڼ سهر و شوین
دلّم به خوین
تهونی چیروکی ته مهنی خوشه ویستی
که نه ته نی
مومیکی لاوازی بڼ ناز
له ژووریکي کش و ماتا
بڼ ده نگ ، بڼ هاوار ، بڼ غاواز
هر به ته نی
گری فرمیسک
ده میننی ، له دامه نی
تاریک و تهری ته مهنی •

سوارچاکیک بوو ✕
له مهیدانی دلداری دا
له ناسمانی سهرگرمی هرزه کاری دا ،

له دوا هه وری زیرینه وه
 راوی پهری هیوای نه کرد
 بو رووی مانگی مانک روویانا
 په زه ی کول و سه و دای نه برد
 سه رگه رمی به هاری لاوی
 جو شى دهروونی گراوی
 له مهیدانی سوارچاکانا وازی نه کرد
 به هه لبه ستی
 خو شه ویستی
 خوای دلدارى رازی نه کرد
 هه ی داخه کم بو روژانی
 بو چاوپرکى ، گه مه ، ژوانى
 بو بهسته يه ك هه ر خو م یلیم
 نابى هیچ کهس پى بزانى :
 « دنیای دواپه رژین و درزى زه ق کردوو چاو
 دوا چیغى سه ربان و ده رگای
 گاله دراو . .
 جیهاتیک بوو
 تا چاو پرکا سه وزى و به راو ا
 جیهاتیک بوو
 تا سه ر بیگرى بیرى کرژو دزو نا کاو ا
 سه حرایه ك بوو :

میږگینکی تیراوی له ناو ! •
نارامگا بوو •• له رزه ی نه ژتوو
جیره ی جو مگه و
خورپه ی دلۍ ویرانه بوو
ورپنه بوو •• نه ندیشه بوو
خه مخانه بوو •

په ری ی خه یال
سنگی سینۍ مه یخانه یه ،
شه یتان به بازووی نارزه زووی
سته مکاری
نه واهه ر خه نجه ر ده ژه نن
اله له شی نه رم و نازداری
— نه ی سواره که ی په ناگرتوو
بکه فریای په ری ی که وتوو !
— په ری ی چی ؟ هات و هاواری
هه وای
سه مای
نارزه زووه ،
ناخ و داخی موو چرکیکی
هه ناوی گر تی بهر بووه •
نازاری زامی خه نجه ری

خوشنودی به !

ته نیا بۆ تو

— نهی سوارچاکی په ناگرتوو

مایه ی کرځی ته ی بیرې بڼ سوودی په •

سوارچا که که ی مات و غه مگین

سهری هه لگرت بۆ دوور بۆ دوور ،

بۆ شهړی رڼکه وتی زه وی ی پانو بهرین

به ره و سنور •

سنور چیه ؟ نانه ، ژنه ، تیکوشانه ۱۴

— با تی کوشین فره شی زه وی هه موو گول بڼ

با نان گول و که ره و هه نگوینی ناو دل بڼ

نه ی ژن ؟؟

— رڼکه ی هات و نه هات !

با سوارچا کڼ سهری دښمن

بۆ سهر چه لی ، بۆ کاره سات

ویل بڼ ، رڼکه ی دیوان بیرئ

تا سهر شاری « سنور » نه گری •

— ۲ —

سروشم گرته باوه شم

دای گیرساند گیانی مندا لم

خوشه ویستی

باوه شیک بوو بۆ باوه شم • ۴

ووشه‌ی تهری شه‌ونمی سهر گه‌لاکانی

پرشنگیکی همه‌ره‌نگ بوو

به بریقه‌ی خست ، بریقه‌ی ساوای

چاوی ره‌شم *

به‌لام سروشت ،

هموو جوانی

هموو نازی دیمه‌نو چاوه‌ندازانی :

گردیك بوو .. گۆری دایکمی لی دیار بوو

که به‌هار بوو ..

سه‌وزه‌گیای رۆخی گۆره‌که‌ی

زولفی ره‌شی گول‌اودار بوو *

که پاییز بوو ..

پووشی زه‌ردو دپ‌کی تیژی

ده‌وری په‌رژینی ئه‌فینی

لی نه‌چه‌شتووی یادگار بوو *

لقی داری

چل و پۆپ‌شۆپ ،

باسکی گردان ،

راکشانی له‌ش‌ولاری

ماتی ئه‌و بوو - له‌شی ناو گۆر ۱ -

(سروشت ، دایک) .. (ژین و مردن)

له‌ دل‌داری‌ی سهر‌گه‌رمیما له‌یه‌که‌م‌دان

له‌ دلا تیکه‌لم کردن ۱

ئه‌ی ژلانی سه‌ره‌نجمی
 مه‌رگ و ژینی قامی خامی
 منائیکی دلداری خواز !
 به کام گولاو په‌پوله‌که‌ی راکیش‌ئه‌که‌ی ؟
 له‌م گوژ بو‌ئه‌و گوژ ، بێ نیاز
 وه‌ک په‌رێ ده‌ی هینی و ده‌ی به‌ی ؟
 من دلداری دئی ماتی ناو تاریکیم
 بو‌یه بێ هه‌ستی ئه‌نجام بوو - ئاخ ! - خه‌ریکیم
 به‌ بو‌نی هه‌لآله‌ی گوژان
 له‌م چل بو‌ئه‌و چل .. بێ ووچان ٠ ٠

درزی ده‌رگا
 شه‌رمی جیگا
 وو‌شانه‌وه‌ی کانی نازی سه‌ره‌تاکه‌م
 له‌ دارستانی سامناکا
 چله‌ودار بووم ، نه‌م ده‌توانی بو‌ کوژی راکه‌م !
 په‌پوله‌ی گیل
 نه‌شنه‌ی گیان ،
 نه‌ ئه‌و ساته‌ی باره‌مقایه‌ به‌ هه‌موو سات ،
 هه‌موو ژیان !
 نیگای چاوی
 له‌ داوین و تزمی‌هه‌وه

هەل نەکشاند ،
تا پروانی بۆ ۰۰ ئاسۆی گیان
ئاسۆی پاکى و وەرزى لاوى

— ۳ —

با مەرگ و ژين ، كه سيبەرو كه هەتاوه
سيبەر : قوولى و ماناو رازە
گلەكەى گۆرى شيدارى
دايك و رووگەى رازو نيازە ،
نيشتمانە .

كام نيشتمان ؟
مشته خۆلى ژير چه پۆكى دوو كه لاوى و
ژەهراوى و ژان ،

★

سيبەر نەك تاو
مەرگ نەك ژين
دەت پەرستى دلدارى مەرگ !
ئەى گۆر ، ئەى جوانى
وەى هەستى
لە ناخى گيانم هەل دەستى
تۆم لا جوانى
ئەى نازدارى قور و خوين و دنيای تاريك
قوربانت بىم ، بە قوربانى ۰۰۰

۴ منی بی تو ،
بی لانهی تو
دوور و بیانی •

له گوزهر و کووچهی شاری
کام چاوی. رهش بوم نه نواری
هر هه تلوه ،
گیانی بی سیبهرو خاوه •

— من. بیگانهم

من هه ژاوی. بی زمانو خانو لانهم
سه و داگری لاش و لارم
من. کیریarm ! ۴

— به لام کپین لای دلداران رسواییه
بی باوه ری ، بی سه ره تاو بی دواپییه :
سه ره تا. ؟

بی خورپه ی خهستی هوشیارییه !
دواپی ؟

ئاو ریشمی سه ردی کی
وونیاری و نادیاریه

له تیوان کات و ناکاتا
له تیوان ژین و نه بوونی کش و ماتا !! ۴

به لām باوهر ،
 با خۆرشتی
 رینگه ی گهشتی ته نیایی بئ ،
 له سه رنجی دامه نه وه
 هه لکشانی تی پروانینی بالایی بئ
 بۆ ئه و خه لکه ی له سییه ر دان ،
 له سییه ردان ،
 له ژیر سایه ی وهك مس قورسی
 گۆرستان دان •
 بۆیه لای دلداری شهیدای من ئاسایی
 جوان بوون ، جوان بوون !
 بۆیه رینگه ی مهرگم له لا رینگای ژین بوو
 بۆ قوربانی و سه ردادانی رئی شایان بوون •
 ٧ خوشه ویستی به زه برو به جه رگم دهوئ
 با هه ر بلین مهرگی دهوئ ! مهرگم دهوئ !
 که وا شۆرش رئی دلداری و رئی ژیا نه
 که وا رینگه ی دلداری و ژین رئی شۆرشه ،
 رئی دل و بیر رئی ژیا نه
 رینگه ی مهرگه ، مهرگی جوانه • ٧

مال ئاوايى

پەپوولەي دۆل
لەسەر كۆلمەي
گۈلى ئىۋە دەپن ھەستى !
ئەزانم كاتى لىك بوونە
بەلام فرمىسكە ناۋەستى •

★ ★ ★

زمانم لال ئەكا بۆ دەربىنى
ھەستى پىر جۆشم ،
ئىتر ئارام
مەگەر پردىك
لە ئەم ئىۋانە ھەلبەستى •

★ ★ ★

لە قوۋلايى دەروونا

دەرپەرى

ئارامى سووتاوم ،

چ ھىوايەك

ئەبى ھىزىكى ۋەك جارانى تىپەستى ؟

★ ★ ★

لە پاش ئەم پىك گەينە

دەردى دوورى ئىۋە ۋا سەختە

ۋەكو لافاۋ

گولى دل ، قەت

بە زەبرى ھىزى ئاۋەستى !

★ ★ ★

گوللاۋى خۆشەۋىستى ئىۋە پەخشانە

ۋەكو پرشنگ :

لە ھەر چاۋى ۰۰

لە ھەر سنگى ۰۰

لە ھەر لىۋى ۰۰

لە ھەر دەستى •

★ ★ ★

ۋەلامى ئىۋە

– دامام –

بە ھەلبەستىك تەۋاۋ ئابى

به ته نیا چۆن
هه‌لی ئه‌گری
ته‌نی لاوازی هه‌لبه‌ستی ؟

★ ★ ★

له‌ دوور را
راته‌کینن ده‌سته‌سرتان ،
وا له‌ ده‌ریادا
وه‌کو (چارۆگه)
که‌شتی دڵ ئه‌با
ئه‌رواته‌و ناوه‌ستی •

پیرست

لاپهړه

۵	نهم کومه ته هه لېه ستانه
۱۱	بو نافر ه تان
۱۴	بو ماريلين
۱۹	نیش
۲۳	دو کانه که ی مام حسين
۲۶	برسيه تی و جوانی
۳۰	ساوی
۳۳	به ره و پاییز
۳۹	دارستان
۴۵	ده ستار هار
۴۹	نه ستیره ی کز
۵۲	گیران
۵۵	ده ست وه شانيک
۵۹	نهی والی
۶۳	مهرگ و مندا ل
۶۵	مردنی جوان
۶۹	شیوه نیکی بې ناو
۷۱	سه ماکه رو سه ماکه ری مردن
۷۵	هونه روه ریک له سه ر نوینی نه خوشی
۷۹	لاشه ی بې سه رو شوین
۸۲	مردن و دلداري
۹۱	مالاوا بی

رقم الإيداع في المكتبة الوطنية بغداد

(٤٧٤) لسنة ١٩٨١

الجمهورية العراقية
وزارة الثقافة والاعلام
دار الثقافة والنشر المركزية
سلسلة الشعر (١٩)

ديوان البنفسج

لشعر

عبد الرزاق بيجار

تصميم الغلاف شكر جاسم

السعر

دار الحرية للطباعة

توزيع الدار الوطنية